

Dienvidlatgalē austās segas, 2020

Publicēts: 26.08.2020.

Latvijas Nacionālais kultūras centrs izdevis mākslas vēsturnieces Dainas Kraukles grāmatu "Dienvidlatgalē austās segas".

Izpētes darba pamatā ir divi galvenie avoti – lietiskie – segu kolekcija, kuras lielākā daļa atrodas privātajos krājumos, bet to attēli Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja zinātniskajā arhīvā, kā arī segas, kuras tika iegādātas Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja krājumam. Kolekciju veido segas, kas darinātas Asūnes, Aulejas, Ezernieku, Indras, Izvaltas, Kombuļu, Robežnieku, Skaistas, Svariņu, Šķaunes un Šķeltovas pagastos.

Otrs avots ir rakstiskās ziņas, kuras iegūtas Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta Etnogrāfisko materiālu krātuvē un 2015. gada ekspedīcijas laikā aptaujāto Latgales audēju stāstījumi. Sastaptās teicējas dalījās atmiņās par nodzīvoto mūžu, par to, kā ieguvušas aušanas prasmes, kādus darba rīkus izmantojušas, kādus materiālus lietojušas, aužot segas un kā šie materiāli aušanai tika sagatavoti.

Amatnieces tika izvaicātas par izmantotajiem audekla iekārtojuma veidiem, izvēlētajām rakstu kompozīcijām, krāsu salikumiem un segu lietošanas tradīcijām. Grāmatā ir daudz ilustratīvā materiāla, kam ir būtiska nozīme, lai rastos pilnīgs priekšstats gan par pašām audējām, gan vidi, kurā viņas dzīvo, gan aušanas procesā izmantotajiem darba rīkiem un segām. Izpētītās kolekcijas pamatā ir 204 segas, taču attēlos no ekspedīcijas redzamas vēl arī citas, kuras papildina priekšstatu par šo novadu audēju izcilajām aušanas prasmēm.

Svarīgi, ka lielākā daļa aptaujāto audēju ir mājamatnieces un algotu audējas darbu nekad nav strādājušas. Pārsvarā segas tapušas ģimenes vajadzībām, dāvanām. Aušana lielākoties notikusi ziemas periodā, kad tika apdarīti lielle lauka darbi. Amata prasmes audējas apguvušas jau bērnībā, kad viņām tās ierādījušas mātes vai vecmāmiņas. Dažas no audējām ir strādājušas tik ražīgi, ka, varējušas pa kādai segai pārdot kaimiņiem vai draugiem.

Grāmatā izmantoti Māra Maniņa zīmētie segu tehniskie zīmējumi. Grāmatas dizains – iekārtojums Līga Lastovska (Sarkane), redaktore - Elita Priedīte.

Daina Kraukle kopš 1985. gada strādā Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā un šobrīd ir Krājumu nodaļas vadītāja. Beigusi Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolu (1977), kā arī Latvijas Mākslas akadēmiju (1985) Mākslas vēstures un teorijas specialitātē. No 1985. līdz 2015. gadam ir viena no Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja gadatirgu rīkotājām, par ko 2005. gadā saņēmusi Lielo folkloras gada balvu, 2006. gadā šī balva piešķirta otrreiz kā daudzu izstāžu autorei un iekārtotājai. Daina Kraukle ir piecu grāmatu par ornamentu un piecu grāmatu par gadatirgiem Latvijā autore. Grāmatas par ornamentu tulkotas angļu un ķīniešu valodā.

Valoda: latviešu

Lappušu skaits: 366

Platums (cm): 22.7

Garums (cm): 27.5

Biezums (cm): 3.3

Svars (g): 1725

iesējuma veids: cietie vāki

Cena: 18.75 EUR

DAINA KRAUKLE

DIENVIDLATGALĒ
AUSTĀS SEGAS

□

<https://www.lnkc.gov.lv/lv/dienvidlatgale-austas-segas-2020>